



Sjón

Líščí
tieň





SVETOVÁ PRÓZA



Sjón

Líščí tieň

podľa ľudového rozprávania

Z islandčiny preložil
JÁN ZAŤKO

slovar

Copyright © Sjón 2003

Published by agreement with Sjón and Licht & Burr Literary Agency,
Denmark

Slovak edition © Vydavateľstvo SLOVART, spol. s r. o., Bratislava 2026

Translation © Ján Zátka 2026

ISBN 978-80-556-7541-1

This book has been translated with financial support from

*** Icelandic Literature Center**

Preklad tejto knihy finančne podporilo Islandské literárne centrum

Všetky práva vyhradené. Nijaká časť tejto knihy sa nesmie reprodukovať ani šíriť v nijakej forme, žiadnymi prostriedkami, ani elektronickými, ani mechanickými, ani vo forme fotokópií, nahrávok, prostredníctvom súčasného a ani budúceho informačného systému a podobne, bez predchádzajúceho písomného súhlasu vydavateľa.

Poznámka k výslovnosti:

Islandské písmeno *ð* sa vyslovuje ako anglické znelé *th* v slove *this*,
ö ako nemecké *ö*. Písmená *á*, *ó* sa vyslovujú *au*, *ou*.

Výslovnosť mien: *Hafdis* [Havdis], *Hálfðán* [Haulvdaun], *Laufey* [Löivei],
Nál [Naul], *Jón* [Joun], *Frikki* [Frihki]. Druhá časť islandských ženských
priezvisk *-dóttir* sa vyslovuje *-douhtir*.

Meno autora knihy sa vyslovuje *Sjoun*.

Mojej starej mame Sigfríðe Sigurjónsdóttir

I

(9. – 11. JANUÁRA 1883)

Polárne líšky s červenohnedou srstou sa tak verne ponášajú na kamene, až človek nevychádza z úžasu. Keď sa k nim v zime pritihnú, od kamenia ich nerozlíšite. Veru, oveľa ťažšie ich rozoznať, na rozdiel od líšok bielosrstých, ktorých obrysy slabo vidieť ako žltkastý tieň na zľadovatenom snehu.

Červenohnedá polárna líška sa pevne pritíska ku kameňu a z náveternej strany sa dáva zaviať snehom. Zadnú časť tela obráti proti vetru, skrúti sa do kľbka, ňufák vopchá pod stehno, privrie oči, až jej ledva vidieť zreničky. Takto pozoruje muža, ktorý sa nepohol od chvíle, keď si ľahol pod snehový previs na najvyššie položených svahoch Ásheimskej vysočiny – trvá to už nejakých osemnásť hodín. Zasypal ho naviaty sneh, a tak teraz najviac pripomína rozvaliny múru.

Zviera si musí dávať pozor, aby nezabudlo, že ten muž je lovec.

Do prenasledovania sa pustil na juhu v Krajnom. Obloha bola bez jediného mráčika a ranné zore slabé, aké bývajú len uprostred zimy. Muž prešiel rýchlym krokom cez lúky a po oblých pahorkoch zamieril na sever k Malej skale. Tam sneh zatiaľ nenavialo.

Keď ta dorazil, spozoroval na okraji hrebeňa akýsi pohyb. Zalovil vo vrecku na kabáte a vytiahol z neho ďalekohľad, rozťahal ho a priložil k dobrému oku:

Áno, nepochybne!

Potulovala sa tam líška.

Akoby vôbec netušila o hroziacom nebezpečenstve. Podľa každého jej pohybu sa zdalo, že hľadá niečo pod zub. Preto sa nerušene presúvala z miesta na miesto a myseľ upriamila na jediný cieľ.

Muž ju uprene pozoroval.

Sústredene na ňu myslel, možno sa mu podarí odhadnúť, čo má to zviera za lubom a ktorou trasou sa vyberie, keď prestane na hrebene slediť za potravou. Líška sa však znenazdajky dala na útek a muž nemal ani potuchy prečo. Podľa jej správania usúdil, že sa cíti ohrozená. Mužovu prítomnosť nemohla ani len vytušiť – aspoň nie bežným spôsobom.

Vysvetlil si to tak, že sa jej zmocnila predtucha:

Ten muž ju chce uloviť.

Muž vykročil do kopca. Pokúšal sa zachovať si v mysli zreteľný obraz líšky, aby ju ľahšie znovu vypátral: „Letí po zľadovatenom snehu ako vystrelený šíp.“

Hore na hrebeni preskúmal líščie stopy. Palcom a ukazovákom zmeral odtlačok labky; vyzerá to na poriadny kus. Na snehovej vločke, zachytenej na brušku prsta, zbadal lesklý chl p. O jeho farbe ani na chvíľu nezapochyboval. Červenohnedá.

Zvislé zdrapy mračien na západe.

Zrejme predzvesť búrky.

Po líške ani pamiatky.

Stopa bola čistá, kam až oko dovidelo.

Muž kráčal rezko s vetrom v chrbte. Sotva záleží na tom, či ho líška zavetrí. Zviera už vie, že ho sleduje.

Muž z času na čas zastal a rozhliadol sa po okolí. Používal rovnakú metódu ako predtým. Sústredene myslel na jediný cieľ: zistiť, kadiaľ pobeží líška a kde sa k nej bude môcť priblížiť na dostrel.

Odrazu mu preblesne hlavou, kadiaľ uteká a kde ju dostihne:

„Líška mieri po planine na sever. Prudko odbočí na východ pred Kamenitým, oblasťou posiatou drobnými skalami a kameňmi. Dokonalá skrýša pre krátkonohú červeno-hnedú líšku.“

Až príliš sa zamerala na svoju ochranu? Načisto ju pohltili myšlienky na hroziace nebezpečenstvo – preto si ho vpustila do mysle? Premeškala chvíľu, keď si ho mala vypuďiť z hlavy?

Dostával od nej myšlienkové odkazy?

Na kamenistej planine panovalo pokojné a mimoriadne mrazivé počasie. Muž na líci cítil len slabý vánok. Ďaleko na severe uvidel hnedastý kopček. Zastal ako vrastený do zeme. Po chvíli sa kopček pohol. Krátko nato sa spomedzi kameňov zdvihla červenohnedá líška.

– Tak predsa!

Bolo to vskutku veľké a nádherné zviera. Napohľad čerňasté ako hlina, huňaté, s hrubým chvostom a očividne veľmi plaché. Rozbehla sa preč prudkými, mocnými skokmi.

Muž vyrazil.

Jeho podozrenie sa potvrdilo: líška zamierila priamo do chumeliaceho sa snehu. Tesne predtým, ako ju pohltila snehová búrka, náhle zastala a pozrela sa mužovým smerom.

Potom sa závratnou rýchlosťou znovu rozbehla vpred.

Povetrím sa nieslo prenikavé hvízdanie.

Vo vzduchu sa len kúsoček od muža mihla snehuľa; hnال ju pred sebou víchor. Vzápätí sa zjavil sokol, letel vysoko, pravidelne a neohrozene mával krídlami.

Muž sa odvrátil pred náporom vetra, pevnejšie si uviazal šál, plecnicu si na tri razy omotal okolo pravej ruky, aby mu vak tesne priliehal k boku.

Krátko nato ho pohltila snehová chumelica.

Muž sa vliekol nepreniknuteľnou tmou.

Spočiatku pod nohami cítil drobné kamenie a nekráčalo sa mu až tak ťažko, čoskoro však snehu pribudlo a schodnosť sa zhoršila.

Musel sa spoľahnúť na prúd myšlienok:

„Líška sa bojí zlého počasia tak ako malé dieťa. Zahrabe sa do záveja alebo sa vopchá hlboko do diery v zemi, zalezie až pod úroveň, po ktorú zamŕza pôda, a ostane tam, kým nečas nepominie.“

Teraz nastala vhodná chvíľa, aby muž skrátil vzdialenosť, ktorá ho delí od líštičky.

Ledva sa vliekol ďalej.

A keď sa mu už zdalo, že líšku dostihol, sneh bol odrazu hlbší. Teraz mu siahla až po rozkrok – a po ďalšom kroku v ňom uviazol.

Nedokázal sa pohnúť dopredu ani dozadu; nedoviedel si ani na ruky.

Snehová fujavica doňho dorážala zo všetkých strán, zhora aj zdola.